

מסורת הש"ס

(א) קידושין (טו, ג) (נמו"ק כב: כו. ע"ש ז"ע), (ג) (נמו"ק סט, ד) (נכס"א: משומד), (ס) (מכות ה:), (ז) (נ"י חסד ד"ח חקונין, ח) כ"א: משומד,

»

תורה אור השלם

- מִכְשָׁפָה לֹא תַחֲדָה: שמות כב יז
- כָּל שֹׁכֵב עִם בְּהֵמָה מוֹת יוּקָת: שמות כב יח
- אֶת חֻקֹּתֶי תִשְׁמְרוּ בְּהֶמְתָּךְ לֹא תַרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךְ לֹא תוֹרַע כְּלָאִים וּבְגֵד כְּלָאִים שַׁעֲטָנוֹ לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: ויקרא יט יט
- וּשְׁמֹרְתֶם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחַי כָּדָם אֲנִי יְיָ: ויקרא יח ה
- וְאֶהְרֹב בָּא אֵלָיו וְהוּא יֵשֵׁב בַּעֲלִית הַמִּקְרָה אֲשֶׁר לוֹ לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֲהוּד דָּבֵר אֲלֵיהֶם לִי אֲלִיךְ וְהָקֵם מַעַל בְּהִסָּא: שופטים כ ג
- וְבָא אֲלֵיָקִים הַחֲקִיָּה אֲשֶׁר עַל הַבֵּית וַיִּשְׁבֹּנָה הַסֵּפֶר וַיֹּאחַז בִּן אֶסָף הַמְּזוּבֵּר אֶל חֻקֵּיהֶו קְרוּעֵי בָגָדִים וַיְגִידוּ לוֹ דְּבַר רַב שָׁקֵה: מלכים ב יח לו
- וְאֶלִישָׁע רָאָה וְהוּא מִצַּעַק אָבִי אֲבִי רַכָּב יִשְׂרָאֵל וַתִּרְשָׁיו וְיָלָא וְאָהוּ עוֹד וַיִּחָזֵק בִּבְגָדָיו וַתִּקְרַעַם לִשְׁנָיִם קְרָעֵיהֶם: מלכים ב יב יב
- וַהֲיִי בִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ חֻזְקִיהוּ וַתִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו וַיַּחֲבֹס בִּשָּׁק וְבָא בֵית מַלְכִּים בִּיט א':

מלכים ב יח לו
וְאֶלִישָׁע רָאָה וְהוּא מִצַּעַק אָבִי אֲבִי רַכָּב יִשְׂרָאֵל וַתִּרְשָׁיו וְיָלָא וְאָהוּ עוֹד וַיִּחָזֵק בִּבְגָדָיו וַתִּקְרַעַם לִשְׁנָיִם קְרָעֵיהֶם:

מלכים ב ב יב
וַהֲיִי בִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ חֻזְקִיהוּ וַתִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו וַיַּחֲבֹס בִּשָּׁק וְבָא בֵית מַלְכִּים בִּיט א'

»

מוסף רש"י

חקים שחקקתי לך כבר. מדלג כתיב ושמרתם את חקתי, משמע את חקתי אשר מעולם תשמרו, מלמד שזהיר את נח וזנו עליהן, ואלו הן החקים בהתקן לא תרביע שדך לא תורע, וחזרו וזיעת כלאים שאני אומר שחקקתם לך כבר, דומיא דזהמה דבר המסויים והיית הרכבה (קדושין סז). והעדים אין חייבין לקרוע. בשעה שמעדין לפני כ"ד פלוגי ביך את השם, שכבר קרעו בשעה ששמעו. שניך (נמו"ק כו. מכת"י).

מכשפה לא תחיה וכל שוכנ עס זהמה. סמוכין הן צפרשת ואלה

המשפטים: **את חקסי תשמרו**. כשהזהיר ישראל צסיני בהמתך לא תרביע וגו' פתח זהו קרא את חקוטי תשמרו מה שלא פתח כן בשאר מקומות שמע מינה הכי קאמר להו את חקוטי שחקקתי כבר

לזני נח תשמרו ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים אצל על חרישת שור וחמור לא הזהרתם: **שדך לא תורע כלאים**. וזריעה זו אינה זריעה ממש ללא נטעוו זני נח על כלאי הכרס אלא שלא להרכיב האילן על שאינו מינו דלא תורע דומיא דלא תרביע מה זהמה בהרבעה דבר המסויים על דבר המסויים: **מה זהמה בין בארץ בין בחו"ל**. דחובת הגוף שאינה תלויה בחובת הארץ נפקא לן בקדושין (ד' לו). דנוהגת אפילו בחו"ל: **אלא מעטא ושמרסם את חקוסי**. דכתיב בכל התורה כולה הכי נמי דנטעוו זני נח עליהם: **הכא כתיב את חקוטי תשמרו**. דהקדים חקים למצות שמירה דמשמע חקים דמעיקרא. ואע"ג דגזי שביעית ויוכל כתיב נמי את משפטי מעשו ואת חקמי תשמרו"ו דהקדים נמי חקים למצות שמירה התם כיון דרישא דקרא כתיב את משפטי מעשו ארמיה למיכתב ואת חקוטי תשמרו: **עס בן ארבע אופיות**. עס הוא ולא צעינ עס המפורש בן ארבעים ושטים אותיות: **ועס המפורש**. כלומר עס המיוחד: **קרועי בגדים**. על גדופין ששמעו מפי רבשקה כדכתיב (מלכים ג יט) אשר שלחו מלך אשור [אלדנין] למרץ אלהים חי: **ומעדים**. בשעה שמעדין בפירוש מה ששמעו אינן חייבין לקרוע: **הא שמעו השתא**. מפי עזמנן: **השומע אזכרה**. ברכת השם מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע: **וא"ת**. הרי קרעו על רבשקה ישראל מומר"ו היה: **זומן הוה**. שאנו בגלות ואין אימת צ"ד מוטלת עליהם לדון חייבי מיתות: **נתמלא כל הצגד קרעים**. לפי שהדבר תדיר לפי שאין מתיראין מצ"ד: **מי גמורי**. עובדי כוכבים שס המיוחד כל כך שמקללן צו תמיד דקאמר נתמלא כל הצגד כולו קרעים: **אלא לאו צכנוי**. תדיר. וזומן הזה הוא דלא קרעינן משום דנתמלא כל הצגד וכו' אצל זומן צ"ד קורעינ על עובד כוכבים ואכנוי: **ומעלה הוא דעבוד רבנן**. דדיני ממונות ודיני נפשות שהנריכו כל העדים לפרש עדותן: **הכא**. בברכת השם דלא אפשר לפרש מפני כבוד השם: **אוקמוה אדאורייתא**. וקטלינן ליה זהאי עדות: **דאי סלקא דעתך**. צעלמא פסול עד שיפרשו כולם: **אטו הכא משום דלא אפשר קטלינן ליה לגברא**. בלא העדאת עדים: **רנ' עקיבא**. צמסכת מכות (ד' ה). דמקיש שלשה לשנים דאס נמלא שלישי קרוי או פסול עדות של כולן בטלינ הלכך צדיקין ליה צהדיהו דאי מתזס או מתכתש מצטלינן לסהדותיהו: מתנ"י

דאמר רבי חייא השומע אזכרה בזמן הזה חייא אינו חייב לקרוע שאם אי אתה אומר כן נתמלא כל הבגד קרעים ממאן אילימא מישראל מי פקירי כולי האי אלא פשיטא מעובד כוכבים ואי שם המיוחד מי גמורי "אלא לאו בכינוי ושמע מינה הזוה הוא דלא הא מעיקרא חייב

שמע מינה: השני אומר אף אני כמוהו: אמר ר"ל שמע מינה 'אף אני כמוהו כשר בדיני ממונות ובדיני נפשות ומעלה הוא דעביד רבנן והכא כיון דלא אפשר אוקמוה רבנן אדאורייתא דאי ס"ד פסול הכא משום דלא אפשר קטלינן לגברא: והשלישי אומר אף אני כמוהו: סתמא "כר"ע דמקיש ג' לשנים:

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ס.

חקים שחקקתי לך כבר. תימה תיתסר נמי כלאים מהכא דכתיב זהאי קרא צגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך ועוד קשה למה לי את חקוטי תיפוק ליה מדכתיב למינהו צמעשה צראשית צאילנות וצזהמה דצפ' אלו טריפות (חולין דף ק: ושס).

משמע דאי הוה כתיב למינהו דצשאים ה"א דאסירי צני נח להרכיב שני דשאין זה על זה וע"ק הא דאמרין ס"פ הפרה (כ"ק דף נה. ושס) המרביע שני מיניס צצים לוקה אתיא למינהו למינהו מיצשה תיפוק ליה מדכתיב למינהו צגופייהו ומפרט"ת דאי לאו את חקוטי ה"א למינהו לאו לאסור כתיב ואי לאו למינהו ה"א את חקוטי שחקקתי לך כבר צמרה והא דפריך אלא מעתה ושמרתם את חקוטי אע"ג דלא מוקמינן האי צצני נח אלא משום דאשכחן למינהו צמעשה צראשית פריך שפיר דדילמא כי היכי דהאי לא קאי אצני נח האי נמי לאו אצני נח קאי וא"ת כיון דלא מחייבי רצנן אצני נח לא בהרבעה ולא בהרכבה אלאמא לא דריס למינהו אס כן אמי סוגיא דפרק הפרה ודאלו טריפות לא כרצנן וי"ל דנהי דלא דרשו רצנן למינהו גזי צני נח משום דלא כתיב צנווי דלאס גבי ישראל דרשינן כיון דאשכחן דנטעוו ישראל על הכלאים ונפקא מינה לענין דגיס אי נמי לא הוה אסרינן הרכבה צאילנות צישראל מדרש מה בהמתך בהרבעה אף שדך בהרבעה דלא הוה מפקינן קרא ממשמעוטיה דכתיב לא תורע אי לאו דאשכחן כבר למינהו צמעשה צראשית ויחיא השתא ממילתא דשמואל דמיימי הכא דחקוטי שחקקתי לך כבר איתא נמי צשיליה פ"ק דקדושין (דף קט). ואמי אפילו כרצנן והשתא הוהו דהרכיב שני דשאים דפרק אלו טריפות (חולין דף ס. ושס) לרצנן קמיציעא ליה אע"ג דמתנ"י היא צפ"ק דכלאים [מ"ו] אין נוטעין ריק ציבך מ"מ קמיציעא ליה אי חשיבי ליה דשאים כמאן דכתיב זהו למינהו משום דאסכים רחמנא על ידיהו לאסור בחו"ל כמו הרכבת אינן מדרשא דשמעתין: **חקוטי דהשתא**. מה ששקשה צקונטרס מדכתיב גבי שביעית ויוכל את משפטי מעשו ואת חקוטי תשמרו לא דק דלא כתיב הכי אלא צפרשת צחר סניי כתיבי ועשיתם את חקוטי ואת משפטי תשמרו והא קרא דאייתי צקונטרס צפרשת אחרי מות גזי עריות כתיב וספיר מ"ל שחקקתי לך כבר דצני נח נטעוו על העריות ואע"ג דהאי קרא דפריך מיניה הש"ס ושמרתם את חקוטי התם נמי כתיב מכל מקום מסתבר דבכל התורה איירי דמסייס אשר יעשה אותם האדם וחי צהם:

אתיא קריעה קריעה. תימה דצפ"צ דמו"ק (דף כ: ושס)

דיליף קריעה מעומד מדכתיב ויקס איוב ויקרע גילף נמי דלא מאחין קריעה מהכא:

המלך קרע. תימה היאך אמרו למלך מה ששמעו צצירוס הא גזי עדים תנן (לעיל דף נו). כל היום היו דנין את העדים צכינוי: וליחשוב

קביו א מיי"פ"ט מהל' כלאים הלכה א [ופ"א שס הל"ו ופ"י מהל' מלכים הל"וין] [טו"ש"ע יו"ד סימן רלו סעיף א ב] [וס"י רלה סעי' ב ג]:
קביו ב מיי"פ"ב מהל' עבוי"ס הלכה ז:

ק"ו ג מיי"פ"ב מהלכות עבוי"ס הל"ח ופ"ח מהלכות אצל הל"א סמג לאוין טו ועשין צ טוש"ע יו"ד סימן שמ סעיף א:
ק"ח ד מיי"פ"ב מהל' עבוי"ס הל"ח ופ"ט

מהלכות אצל הל"ו טור שו"ע שס סעיף לו:
ק"ט ה מיי"פ"ב מהל' עבוי"ס הל"ח ופ"ט

מהלכות אצל הל"ג סמג שס טוש"ע שס סעיף לו:

קב ו ז ח ט מיי"פ"ב מהל' עבוי"ס הל"ח ופ"ט

עשין קו טוש"ע חו"מ סימן כח סעיף י בהג"ה וע"ש: